

Najważniejszy jest czytelnik

Szkolne centrum informacji w Zespole Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 7 w Krakowie

To SCI nie jest wyjątkowe ze względu na imponujące przestrzenie i wyposażenie. Jest to natomiast przykład centrum, w którym życiem pulsuje każdy kąt, od kolorowego kącika czytelniczego dla maluchów (przemysłnie zorganizowanego między regałami), po obłożone stoliki z komputerami.

Aneta CZERWIŃSKA-JANECZEK, Teresa STANISŁAWCZYK

„Biblioteka jest wielka przez swą gościnność, a nie przez swe rozmiary”.

Rabindranath Tagore

„Najważniejsze jest to, aby uczeń wiedział gdzie i jak szukać tego, czego nie wie”.

Piotr Jan Klimiński

Trochę historii

Biblioteka ZSOI nr 7 w Krakowie istnieje już 25 lat. W październiku 2010 r. szkoła będzie obchodzić uroczyste czterdzieste istnienia. W tym czasie w bibliotece następowały liczne zmiany: remonty, burzenie ścian, stawianie nowych, tworzenie czytelnicy oraz zaplecza, co pozwoliło na zaistnienie biblioteki w jej aktualnym kształcie i wyglądzie.

Już w 1996 r. biblioteka została przekształcona w centrum multimedialne, z którego korzystają uczniowie integracyjnej szkoły podstawowej i gimnazjum, nauczyciele, rodzice oraz praktykanci, ponieważ ZSOI jest szkołą ćwiczeń dla studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie – łącznie ponad 1000 uczniów i 130 nauczycieli. Wszystkie zmiany następowały z inicjatywy bibliotekarzy, ale przy pełnej akceptacji dyrektora szkoły, dla którego biblioteka jest najważniejszą pracownią dydaktyczną. Dyrektor bardzo dba o wizerunek biblioteki, przeznaczając znaczne fundusze na jej rozwój, a także wspierając wszystkie propozycje nauczycieli bibliotekarzy.

Wyposażenie SCI

Szkolne centrum informacji składa się z wypożyczalni z ICIM, czytelnicy oraz zaplecza. Wypożyczalnia z ICIM służy przede wszystkim udostępnianiu zbiorów; również w systemie wolnego dostępu do półek. Znajduje się w niej główny księgozbiór, stanowisko komputerowe dla nauczyciela bibliotekarza z drukarką i czytnikiem kodów kreskowych (służące przede wszystkim do opracowywania i elektronicznego udostępniania zbiorów) oraz ICIM wyposażone w sześć stanowisk komputerowych, dwie drukarki laserowe ze skanerem i kopiarką, telewizor, odtwarzacze DVD i wideo, radiomagnetofon, aparat fotograficzny i dyktafon. ICIM stanowi pracownię audiowizualną wykorzystywaną w ramach prowadzonych lekcji oraz do indywidualnej pracy uczniów i nauczycieli.

W czytelnicy usytuowano księgozbiór podręczny, kartoteki zagadnieniowe, tekstowe, opracowane w sposób tradycyjny, czasopisma. Zasoby czytelnicy są dostępne dla wszystkich użytkowników. W tym pomieszczeniu znajdują się również dwa komputery przeznaczone do pracy indywidualnej z uczniem (głównie zajęć rewalidacyjnych i reedukacyjnych) oraz lekcji.

Na zapleczu znajduje się magazyn, zawierający m.in.: kartoteki tekstowe dla bibliotekarzy, warsztat pracy nauczyciela bibliotekarza z fachową literaturą, kserograf, materiały pla-

styczne, prace i materiały do wystaw. Na zapleczu odbywa się również częściowe opracowanie zbiorów.

Biblioteka gromadzi książki, czasopiśma, zbiory audiowizualne, broszury, kartoteki. Prenumerujemy 30 tytułów czasopism. Posiadamy około 100 kartotek w teczkach (kserokopie lub wycinki prasowe, materiały z wystaw) oraz w segregatorach, np. kalendarium. Księgozbiór główny biblioteki stanowi około 15 tysięcy woluminów. Ponadto w bibliotece znajdują się: około 1000 woluminów broszur, 110 kaset magnetofonowych, 44 płyty kompaktowe, 90 multimedii, 500 kaset wideo i płyt DVD. Księgozbiór jest systematycznie uzupełniany. W ciągu roku wydajemy około 10 000 zł na zakup nowości. Katalogi biblioteczne do 2002 r. były prowadzone w sposób tradycyjny. Obecnie katalogi dostępne są tylko w formie elektronicznej (alfabetyczny, tytułowy, według UKD, przedmiotowy). Można je przeglądać na wszystkich stanowiskach komputerowych. Każdy czytelnik może samodzielnie poszukać informacji w wybranych katalogach, ma również możliwość korzystania ze zbiorów czytelnicy, ma wolny dostęp do półek w wypożyczalni oraz bezpłatny dostęp do internetu.

Użytkownicy biblioteki poszukują informacji poprzez bezpośredni kontakt z nauczycielem bibliotekarzem (poradnictwo czytelnicy), wolny dostęp do półek, internet, katalogi i kartoteki, bibliografie, czasopisma i księgozbiór podręczny.

Bibliotekarze wykorzystują w swojej pracy komputery w celu elektronicznego opracowania i udostępniania zbiorów (w programie MOL Optivum), opracowywania materiałów na szkolną stronę internetową, do promocji szkoły, kształcenia użytkowników komputerów, przygotowywania prezentacji multimedialnych oraz prowadzenia kroniki.

Najważniejszy jest czytelnik

Ważną rolę w pracy szkolnego centrum informacji pełni działalność dydaktyczno-wychowawcza. W ciągu roku organizuje się około 60 imprez czytelniczych, które mają za zadanie kształcenie użytkowników biblioteki oraz promocję książki i czytelnictwa.

Biblioteka to miejsce animacji uczniowskiej. Odbywają się w niej liczne konkursy czytelnicze, uczniowie mogą obejrzeć interesujące wystawy, uczestniczyć w spotkaniach z ciekawymi ludźmi, autorami książek, wreszcie – mogą rozwijać swoje zainteresowania literackie, aktorskie, dziennikarskie, tworzyć prezentacje multimedialne.

Przez osiem lat czytelnicy redagowali w bibliotece gazetkę „Bibliofil”. Do dziś redaktorzy tej gazetki odwiedzają bibliotekę. Niektórzy z nich skończyli studia dziennikarskie.

Ciekawą i kontynuowaną formą pracy z czytelnikiem jest konkurs

„Wydajemy własną książkę”, którego celem jest kształtowanie kultury czytelniczej, zainteresowanie procesem powstawania książki, pobudzenie wyobraźni dzieci i młodzieży. W tym roku odbyła się siódma edycja. Dzięki temu konkursowi biblioteka wzbogaciła się o ponad 100 książek, których autorami i wydawcami są uczniowie szkoły. Przy większych szkolnych uroczystościach rocznicowych książki te ekspozowane są na specjalnych wystawach. W październiku, podczas obchodów 25-lecia szkoły będzie je można obejrzeć i przeczytać.

Już od pierwszej klasy szkoły podstawowej czytelnicy przygotowują się do samodzielnego korzystania z zasobów biblioteki. Od 1999 r. realizowany jest program autorski z edukacji czytelniczej i medialnej, do którego opracowane zostały scenariusze zajęć lekcyjnych. Lekcje prowadzone są na wszystkich poziomach, a podczas zajęć wykorzystywane są filmy, prezentacje multimedialne, komputery oraz księgozbiór biblioteki.

Od kilku lat nauczyciel bibliotekarz jest liderem akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Każdego roku organizuje kilka imprez czytelniczych, podczas których odbywa się głośne czytanie. W maju biblioteka bierze udział w Ogólnopolskim Tygodniu Głośnego Czytania. Czytają uczniowie,

nauczyciele, dyrekcja szkoły, pracownicy administracji: konserwator, szef kuchni oraz rodzice, aktorzy. Czytanie odbywa się wówczas: przez radiowęzeł, na lekcjach, w bibliotece, w przedszkolach, a także w szpitalu dla dzieci. Za przeprowadzoną kampanię w roku ubiegłym biblioteka otrzymała wyróżnienie, a w tym roku medal CPCD.

Nauczyciel bibliotekarz jest członkiem Ogólnopolskiego Klubu Twórczego Nauczyciela. Wspólnie z nauczycielami innych przedmiotów bierze udział w realizacji projektów edukacyjnych (Multimedialna szkoła, Twórczy nauczyciel – twórcza edukacja). W ostatnim roku biblioteka wzięła udział w dwóch projektach: „A ja wolę Wołę” oraz w Ogólnopolskim Projekcie Przyrodniczym „Dziedzictwo przyrodnicze naszej małej ojczyzny”. Uczniowie poznawali swoją dzielnicę i osiedle. Chodzili na wycieczki, robili zdjęcia, opracowywali materiały w ICIM. Efektem finalnym była wystawa zaprezentowana w szkole, na osiedlu, a następnie w oddziale dla dzieci Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Uroczystego otwarcia wystawy dokonali dyrektor szkoły oraz przewodnicząca rady dzielnicy.

Po nawiązaniu przez nauczyciela bibliotekarza stałej współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie uczniowie uczestniczą w większości imprez organizowanych przez oddział dla dzieci i oddział dla młodzieży.

Form pracy z czytelnikiem jest znacznie więcej. W bibliotece odbywają się zajęcia kół zainteresowań: filmowego, fotograficznego, języka francuskiego, Odysei. W tym roku prowadzone były zajęcia koła bibliotecznego. Nauczyciel bibliotekarz był także opiekunem Maltańskiego Korpusu Kadetów. Spotkania kadetów maltańskich oraz ich szkolenia miały miejsce w bibliotece.

Szkolne centrum informacji w różnorodny sposób wspiera realizację funkcji dydaktyczno-wychowawczych, z zasobów bibliotecznych korzystają uczniowie przebywający

fot. Teresa Stanisławczyk

w świetlicy szkolnej lub w czasie pozalekcyjnym. Wszystkie pomieszczenia biblioteczne z wyjątkiem zaplecza dostępne są dla wszystkich użytkowników – uczniów, nauczycieli, rodziców, absolwentów, praktykantów.

W bibliotece odbywają się dziennie dwie – trzy godziny lekcyjne z różnych przedmiotów, umieszczone w planie lekcji. Ponadto nauczyciele indywidualnie umawiają się na zajęcia lekcyjne z wykorzystaniem komputera czy telewizora. Z uwagi na to, że szkoła jest integracyjna, w bibliotece wszystkie wolne sale i kąpiki oraz komputery wykorzystywane są przez nauczycieli wspomagających do prowadzenia zajęć indywidualnych z uczniem.

W bibliotece od kilku lat odbywają się także różnorodne zajęcia, zespoły samokształceniowe, zespoły metodyczne dla nauczycieli, bibliotekarzy, dla studentów praktykantów oraz zajęcia dla uczestników kursu kwalifikacyjnego dla bibliotekarzy.

Staramy się, aby w bibliotece panowała sympatyczna, pełna życzliwości atmosfera. Aby każdy użytkownik znalazł to, czego poszukuje, i wiedział, gdzie należy tego szukać.

SCI w opinii uczniów

Działalność biblioteki przedstawiła w swojej pracy dyplomowej Aneta Czerwińska-Janeczek. Przeprowadziła ona badania ankietowe, aby dowiedzieć się, co o naszej bibliotece szkolnej sądzą uczniowie – czy jest centrum dydaktyczno-informacyjnym szkoły, czy jest atrakcyjna, funkcjonalna, użyteczna, czy widzą potrzebę poprawy jej funkcjonowania. W badaniach uczestniczyły 30-osobowe grupy z każdego poziomu edukacji, czyli nauczania wczesnoszkolnego (klasy III), klasy VI szkoły podstawowej oraz klas II i III gimnazjum.

Wszyscy badani uczniowie uznali, że biblioteka jest w szkole bardzo potrzebna. Cenią szczególnie pełnione przez nią funkcje dydaktyczno-informacyjne. Informacji najczęściej szukają w czytelni oraz pytając nauczyciela bibliotekarza (to najczęściej wskazywane źródło informacji

Kampania „Cała Polska czyta dzieciom” w bibliotece szkolnej. Gimnazjaliści czytają przed-szkolakom książki Janoscha.

fol. Teresa Stanisławczyk

we wszystkich grupach wiekowych). Tylko w grupie gimnazjalnej komputer znajduje się na wysokiej pozycji jako źródło informacji (40 proc.). Uczniowie wszystkich grup zawsze lub często znajdują potrzebne informacje oraz uważają, że w bibliotece można przede wszystkim zdobyć wiedzę i pożyczyć ciekawe książki.

W każdej grupie najważniejsza okazała się tradycyjna rola biblioteki szkolnej, związana z udostępnianiem księgozbioru. Możliwość korzystania z ICIM znalazła się na drugim miejscu, ale podczas analizy kolejnych pytań role te się równoważą.

Wszystkie zaproponowane w badaniu formy korzystania z propozycji biblioteki okazały się dla badanych atrakcyjne, ze szczególnym wskazaniem na możliwość samodzielnej cichej nauki oraz korzystania z komputera (w grupie najmłodszej i najstarszej).

Podczas analizy odpowiedzi na pytanie otwarte (za co uczniowie lubią bibliotekę) okazało się, że największa liczba osób z najmłodszych grup wskazała na ciekawy, rozbudowany księgozbiór oraz nowości książkowe. Istotne były też: wolny dostęp do półek, możliwość korzystania z komputera i internetu, dobra atmosfera i kontakt z bibliotekarzem, a także funkcje informacyjne biblioteki. W grupie gimnazjalnej

uczniowie najczęściej wskazywali na możliwość korzystania z komputerów i czytelni, na drugim miejscu wymieniali możliwość korzystania z księgozbioru, dużą liczbę nowości i możliwość przygotowania się do zajęć lekcyjnych, także z pomocą nauczycieli bibliotekarzy. Wiele osób odniosło się do miłej obsługi i atmosfery w bibliotece.

Uczniowie widzą potrzebę poprawy funkcjonowania biblioteki w niektórych aspektach. Wskazują przede wszystkim na konieczność powiększenia pomieszczeń bibliotecznych – według nich jest zbyt mało miejsca zarówno do prowadzenia lekcji, jak i gromadzenia księgozbioru oraz udostępniania go w systemie wolnego dostępu. Takie wnioski deklarowało około połowy badanych w każdej grupie wiekowej.

Uczniowie proponowali powiększenie księgozbioru, wydłużenie czasu pracy biblioteki szkolnej, unowocześnienie sprzętu w ICIM, zmiany w wystroju biblioteki oraz w regulaminie. Najmłodszy zwrócili uwagę na niestosowne zachowanie innych użytkowników. Znamienne jest to, że wszyscy badani uczniowie niezależnie od płci i wieku zwracali w ankiecie uwagę na podobne aspekty. □

Aneta CZERWIŃSKA-JANECZEK
Teresa STANISŁAWCZYK

Kraków, Zespół Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 7